

INTERVJU: IVAN SIVEC

PRIPRAVIL: DR. SAMO RUGELJ

Ivan Sivec (1949) je eden naših najbolj plodovitih pisateljev, saj je izdal že več kot sto knjig. To se vidi tudi v njegovem obnašanju, saj je hiter (na elektronsko pisanje se odziva takoj, če je za pisalno mizo), športno gibčen, ves čas sprjet z realnostjo (enako ljubo kot pisanje mu je tudi raziskovanje materiala za njegove zgodbe na terenu), hkrati pa zgovoren, tako da vam je hitro jasno, da je bil po poklicu radijski novinar. Pred časom je praznoval štiridesetletnico ustvarjanja, ki jo je pospremlilo tudi nekaj njegovih novih ali ponatisnjenih knjig, mi pa smo to priložnost izkoristili za pogovor.

»Dokler teme podrobno ne obdelam, s pisanjem sploh ne začnem!«

Rugelj: Kmečka povest *Pesem njenih zvonov* je znova izšla ob štiridesetletnici vašega literarnega ustvarjanja. Kakšni so v povezavi s tem spomini na vaše začetke? Kakšno je bilo življenje vašega prvenca v tem času?

Sivec: Za vse moje pisanje je pravzaprav najbolj kriva prva knjiga. Z njo sem namreč takoj dosegel prav lep odmev. Kot dijak sem popisoval običaje za dr. Nika Kureta s SAZU in sem se tako seznanil z nekdanjimi običaji na Gorenjskem, hkrati pa mi je oče povedal pretresljivo zgodbo o mojem stricu, ki je tudi očetu spremenila življenje. Njegov brat Franc je bil namreč zaljubljen v vaško lepoticu, toda pri obiranju lipovega cvetja se je smrtno ponesrečil, lepoticu pa je izgubila um in je tavalala okrog kot božji otrok. Vsako pomlad je še po njegovi smrti k nam nosila cvetje! Večkrat pa je ponoči tudi zvonila, ker si je predstavljala, da gresta z ženonom k poroki ... Povest *Pesem njenih zvonov* je po mnenju mnogih značilna slovenska povest s tragičnim koncem. Kakšna pa je njena usoda, pa veliko pove že naklada. Prvič je bila natisnjena v nakladi 10.000, drugič 5.000, tretjič 3.000, ob 40-letnici prvega izida, letos, pa so jo natisnili v nakladi 500 izvodov. Povest sem napisal še doma v podstrešni sobici, v hudem mrazu (v kotu je bilo za celo ped sreža), seveda na roke. A me je kar neslo in neslo naprej. Objavili so jo pri Kmečkem glasu. V tistem času povesti niso bile čislane, bralci pa so jih – tako kot tudi danes – še vedno radi prebirali.

Rugelj: Vaše poklicno življenje je bilo, kolikor gre razbrati iz vaše bibliografije, največkrat na preseku literarnega ustvarjanja, radijskega novinarstva in pisanja besedil za narodnozabavne skladbe. Kako so se ta tri področja povezovala, oplajala ali pa si mor-

da tudi nasprotovala? Kateri vsebini bi dali prednost, če bi se morali odločiti samo za eno stvar? Kakšne vrste ustvarjanje vas je najbolj napolnjevalo?

Sivec: Rasel sem ob skupnih delih, vaških običajih, ljudski pesmi, pristnem ljudskem godčevstvu in humorju. Pisanje besedil je neke vrste logično nadaljevanje tiste poetike, ki sem jo v mladih letih še živel. Pozneje sem se posvetil študiju slavistike, na etnologiji pa sem opravil magisterij iz glasbenega fenomena Avsenik. Novinarstvo mi je pomagalo, da sem srečal po službeni plati vsaj šest, sedem tisoč ljudi. Vsak stik z ljudmi na terenu je bil čudovit. Hkrati sem imel odprta vrata v vse knjižnice, arhive, znanstvene oddelke. Nikdar pa nisem šel na teren, ne da bi se prej pripravil, preštudiral vsaj del tistega, o čemer sem pripravil reportažo. Nabralo se je več kot tisoč polurnih in enournih oddaj. Za vsako oddajo sem napisal tudi po pet, šest, včasih tudi dvanajst listov veznega besedila. To je bilo neke vrste vsakodnevno pisno urjenje. A glavno pisanje so bile knjige. Veliko novinarjev si želi napisati leposlovno knjigo, a leposlovno pisanje je povsem drugačno. Pri tem mi je veliko pomagala tudi kreativna šola Branka Gradišnika. Pisal sem besedila, pripravljaval reportaže, živel pa sem za knjige.

Rugelj: V preteklih dveh letih ste končali dva velika knjižna projekta, zgodovinski deli o Karantaniji v treh knjigah in o prvi svetovni vojni v dveh delih. Kako je potekalo delo na teh velikih projektih, koliko časa ste jima posvetili, kje ste črpali navdih pa tudi realno osnovo zanju?

Sivec: Gradivo za *Karantanijo* sem zbiral petnajst let. Lahko dodam, da sem pripravil na to temo – tako z zgodovinarji kot ljubiteljskimi poznavalci – veliko zgodovinskih tem tudi za radijske oddaje. Poslušalci so se vedno odzivali izjemno pozitivno. Slovenci premalo poznamo svojo pravo zgodovino. Velik del je je bil napisan pod vplivom Dunaja in Beograda. Toda ko prideš, denimo, do nemškega vira, vidiš, da je o Karantaniji vendarle kar nekaj presenetljivih vi-

Ivan Sivec

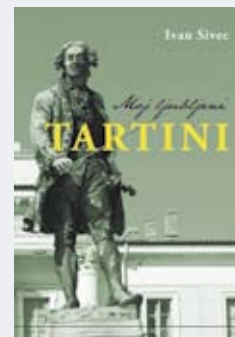
foto: Studio Majhenič

rov, enako o soški fronti ali pa o naših velikih Slovencih in Slovenkah. Na žalost so mnogi zgodovinarji povedali marsikaj skozi oči vladajoče elite. Moje tri knjige o Karantaniji (*Kralj Samo, Cesar Arnulf, Kneginja Ema*) so vse od začetka moje najbolj brane knjige.

Enako *Ognjeni ruj* in *Zelena solza* o soški fronti. In enako vsi biografski romani, denimo o Gregorčiču, Prešernu, Aškercu, Plečniku, Juliji Primic itn. Dnevno dobivam pisma oziroma odzive na spletni strani, v katerih mi bralci pišejo, da zdaj drugače gledajo na našo zgodovino in njene pogloblitve osebnosti. Vse moje pisanje je namreč oprto na zgodovinska dejstva, seveda pa si pomagam tudi z ustrezno mero domišljije.

Rugelj: Tudi vaš najnovejši roman o Tartiniju posega v zgodovino, ki je, kot kaže, eno vaših priljubljenih inspirativnih področij, kjer najdete snov za vaša dela. Lahko iz vašega poseganja v zgodovino sklepamo, da so se najboljše zgodbe že zgodile ali pa to, da vaše pripovedovanje radi obesite na realno podlago?

Sivec: Giuseppe Tartini me vznemirja vse od tedaj, ko sem napisal mladinsko povest *Čarobna violina*. Ves čas sem čutil, da bi bilo treba napisati tudi biografski roman o njem samem. Izšel je prav te dni. Naslovil sem ga *Moj ljubljeni Tartini*, kajti celotno zgodbo pripoveduje njegova žena, s katero sta bila dogovorjena, da bo veliki glasbenik vso svojo ljubezen do nje pretil v glasbo. Še posebej zato, ker nista imela otrok. Njuni otroci so v nekem pogledu Tartinijeve sonate. Okvir je seveda tudi tokrat povsem realen. V ta namen sem lani velikokrat obiskal Piran, pa Benetke, Padovo, Assisi, Prago, tako rekoč vse Tartinijeve življenjske mejnike. Umetnostna zgodovinarica Duška Žitko, ki mi je pri nastajanju knjige veliko pomagala z nasveti, je nad

romanom prav navdušena. Hkrati je skoraj nerazumljivo, da je o vseh glasbenih velikanih napisano veliko romanov, o Tartiniju pa je to prvi roman sploh. Tudi zato pričakujem pozitiven odziv bralcev. Sicer pa ... nikoli se ne bo pripetilo, da bi se najboljše zgodbe že zgodile. Tudi o Tartiniju bi se morda dalo kaj napisati v današnjem slogu, vendar sem prepričan, da ostajajo samo tiste zgodbe, ki kaj povedo in niso samo blede posnemanje nekega eksperimentiranja v literaturi.

Rugelj: Kot vem, ste pustolovskega duha in radi potujete. Z *Zgodbami iz peska*, ki so tudi iz letošnjega leta, ste posegli tudi na daljni rdeči kontinent, Avstralijo. Kako je prišlo do nastanka te knjige?

Sivec: Res rad popotujem in prav iz tega razloga je nastala zbirka *Srce je popotnik*. Doslej sem bil marsikje po Evropi, v čast Julesa Verne sem se povzpел na Mont Blanc, z nahrbtnikom sem šel po poteh zlatokopov in ameriškega pisatelja Jacka Londona na Aljasko, v Namibiji sem se prebijal skozi puščavo po poteh našega botanika Velbiča, v Argentini sem se skupaj z oktetom Deseti brat podal po poteh pozabljenega etnologa Benigarja, v Avstraliji pa mi je *Zgodbe iz peska* oziroma kratko zgodovino petega kontinenta razložil zadnji Aboridžin. Gre za enaindvajset zgodbic, ki so zapisane v rdeči avstralski pesek, vsak Aboridžin jih pove nekoliko drugače, pa vendar je celota ena sama, prikazuje pa tisočletno kulturo ljudi, ki za mnoge ne obstajajo več. Pesnik Bert Pribac, ki je v Avstraliji prebil triinštirideset let, je bil nad zgodbami prav navdušen, enako tisti, ki so jih že prebrali. Zdi se mi, da bom popotne zgodbe pisal samo še v tem stilu.

Rugelj: Nedavno je izšel tudi vaš mladinski roman *Princ na belem konju*. Ustvarjanje za mladino je tudi pomemben segment vašega ustvarjanja. Kakšne so vaše izkušnje z mladimi bralci, kako se odzivajo na vaše zgodbe in na živi stik z vami glede na to, da jih pogosto obiskujete v šolah in drugod?

Sivec: Mladi bralci so najzahtevnejši. Pri njih se ne da prav nič blefirati. Moja najbolj brana knjiga zanje je *Zadnji mega žur*. Gre za resno temo o veliki gimnazijski ljubezni in samomoru glavne pripovedne osebe. Uredniki so mi rekli, da so zdaj modne kratke in zabavne zgodbe, (take, ki se preberejo med gledanjem filma in ob čip-su v petnajstih minutah), a kot Gorenjec sem trmast in sem še tistega dne, ko mi je neki urednik to rekel, nesel besedilo v drugo založbo in tam z njo tudi takoj uspel. Sploh ni res, da mladi zahtevnejšega branja ne marajo. Hodim tudi po srednjih šolah, ne samo po osnovnih – doslej sem imel več kot 800 nastopov –, in povsod

radi prisluhnejo tudi resnim temam. Življenje pač ni samo zabava in šala.

Rugelj: Kolikor mi je znano, naj bi *Princ na belem konju* doživel tudi svojo filmsko priredbo. Kako ste do zdaj zadovoljni s filmskimi priredbami vaših del, kaj je za vas pomenilo gledati vaše zgodbe, prelite v gibljive slike, imate na tem področju še kake načrte?

Sivec: Doslej so bili po mojih knjigah posneti trije celovečerni filmi oz. televizijske nadaljevanke, in sicer *Pozabljeni zaklad*, *Vlomilci delajo poleti* in *Zakleta bajta*, letos pa se pripravlja že četrta priredba – *Princ na belem konju*. Sem pač pisatelj zgodbar in zato ni težko preliti mojih vragolij in bolj ali manj detektivskih zapletov v gibljive slike. Gledanost dogodivščin srečne oz. smešne družine Erjavcev je bila doslej nad vsemi drugimi, torej nadpovprečna. Gledalci se pač radi tudi zabavajo, Roman Končar pa jim pri tem z veseljem skuša čim bolj ustreči. Končar tako rekoč noč in dan živi s temi zgodbami. Nisem še srečal scenarista, režiserja in igralca, ki bi bil tako vnet za delo. Seveda mu ob tem dopuščam možnost svojega videnja in obdelovanja. Velike besede o tem, da je nekaj boljše in nekaj slabše, so bolj ali manj stvar okusa. Vsak umetnik vidi svet drugače in zato naj pač zaduha po svoje. Zame pa je vsekakor čast, da so oz. bodo kar štiri pripovedi prelite na ekrane. Navadno se to dogaja mrtvim pisateljem, meni pa že kar za časa življenja.

Rugelj: Predlani je ob vaši stoti knjigi izšlo še delo *Mojih prvih sto*, ki kronološko navaja vsa vaša dotedanja dela. Kje je skrivnost človeka, ki je, še relativno mlad, uspel napisati več kot sto knjig? Kako je videti vaš tipičen delovni dan?

Sivec: Tudi ko sem bil redno zaposlen, sem se pisanju posvečal vsaj nekaj ur na dan. Zdaj, ko sem upokojen, pa raziskovanju tem in pisanju posvečam vsaj deset ur na dan. Mnogi me imajo za deloholika, mnogi se zmrdujejo, da sem napisal preveč, mnogi iščejo dlake v jajcu. Najbolj pošteno je moje knjige v omenjeni knjigi ovrednotila v obsežni študiji prof. dr. Helga Glušič Krisper, ki je napisala spremno besedo tudi za *Sago o Karantaniji*. Nasploh se mi zdi, da bo vsakdo, ki bo prebral kako od mojih zahtevnejših knjig, videl, da delam resno in s kapljico krvi in koncu peresa. Če česa ne maram, ne maram blefa. Res pa je tudi, da ne posedam po gostilnah, da ne iščem, da mi bo kaj padlo z neba, da ne iščem zvez, da se pač posvečam samo delu. Sam s seboj sem se dogovoril, da bo pač to moj slog, in se na vse drugo poživžgam. Prisegam pa na dober občutek in predvsem na bralce, ki jih je na srečo pri nas še vedno veliko. Vesel sem tudi, da so knjižnice tako dobro organizirane in da kljub kriznim časom bralci za knjige niso prikrajšani.

Rugelj: Kako pa gledate na razmere v slovenskem založništvu? Kaj je (finančna) prihodnost slovenskega pisatelja? Večina vaših knjig v zadnjih letih je izšla pri založbi Karan-

tanja in založbi ICO, ki jo vodi vaš sin. Kako se pri vaših knjigah stvari izidejo finančno?

Sivec: Knjige sem izdajal pri vseh slovenskih založbah, od Mladinske knjige do Prešernove družbe, od založbe Kmečki glas do Karantanije, nekaj knjig pa je izdala tudi sinova založba ICO. Trenutno je stanje tako, da večkrat napišem knjigo, ne da bi dobil honorar, včasih pa moram iz pokojnine sam plačati celo za oblikovalca ipd. A to me ne moti. Tisto, kar moram napisati, bom pač napisal ne glede na stanje. Seveda pa so hudo razočarani tisti, ki pišejo predvsem za denar oziroma čakajo samo na subvencije. Taki pisatelji bodo verjetno počasi odpadli, pa čeprav so mnogi medijsko veliko bolj podprti. Moti me, da je treba danes napisati dobro knjigo, hkrati pa biti še v kaki stranki, da si priznan pisatelj. Če nisi v nobeni stranki, si pač veliko bolj sam. A hkrati me zelo veseli, da dobra knjiga vedno pride do bralca in da tudi še tako forsiranje ne pomeni veliko. Prepričan sem, da tri četrtine tistega, kar je trenutno medijsko močno podprto, čez dvajset let ne bo imelo veliko vrednosti. Moje načelo je, da se ne sme podcenjevati predvsem bralca. Zato sem prav zadovoljen in bom zagotovo pisal še naprej.

Rugelj: Lahko poveste še kaj o svojih prihodnjih načrtih?

Sivec: Naj povem, da zdaj poldrugo leto ne bo zagledal luč sveta noben roman, kajti poglobljam se v zahtevnejšo zgodovinsko temo, ki mi bo vzela veliko časa že v sami fazi priprave. Pravzaprav pa počasi zaviram. Izdaja me tudi tako imenovani računalniški komolec, ki me opozarja, da sem delal veliko. Kar bom še lahko napisal, bo v zvezi s slovensko zgodovino, vmes pa kaka popotniška zgodba in morda še kaj za mladino. Posebno zgodovina me močno privlači. Nobene zgodbe pa ne izsesam samo iz prsta. Preveč sem človek iz krvi in mesa, da se ne bi prej poglobil v resno pripravo. Dokler teme ne obdelam podrobno, s pisanjem sploh ne začnem. Vsaka taka priprava ima navadno petkrat več strani kot sam roman. To je seveda »štrpacno« delo, a me samo raziskovanje prav tako napolnjuje z zadovoljstvom kot poznejše pisanje. Mnogi me potem nekam s strahom gledajo, češ, saj to se pa potem sploh ne splača. Kot da bi se moralo vse splačati. Meni je res popolnoma vseeno. Na srečo me žena oziroma celotna družina razume. Vse skupaj je nekako tako kot pri Tartiniju. Najbližji lahko človeka povsem dotolčejo ali pa mu pustijo dihati. Tudi današnji dan sem prebil pri zgodovinarjih v muzeju ...

Rugelj: Hvala torej za vaš čas in za prijeten pogovor. Pri prihodnjem pisanju vam želim še veliko uspeha in veselja ob raziskovanju.

